

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки та педагогічної майстерності

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: «Психологічні техніки соціально-педагогічного
консультування»

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
зі спеціальності 8.01010601 Соціальна педагогіка

Виконала

педагогіка»

Харькова Наталя Петрівна

студентка 61 групи
спеціальності
8.01010601 «Соціальна

Науковий керівник

Завідувач кафедри соціальної
педагогіки та педагогічної
майстерності, кандидат
педагогічних наук, доцент
Коляденко Світлана Миколаївна

Житомир 2014

Психологічні техніки соціально-педагогічного консультування

План

Вступ.....	3
1. Розділ. Теоретичні основи соціально-педагогічного консультування	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Сутність, принципи та підходи до соціально-педагогічного консультування.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Функції та види соціально-педагогічного консультування	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Методи соціально-педагогічного консультування	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до I розділу:	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 2. Теоретичні основи поняття психологічних технік	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Сутність поняття психологічна техніка.	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Види психологічних технік та методи їх використання	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Особливості використання психологічних технік в рамках консультативного процесу	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до 2 розділу:	Ошибка! Закладка не определена.
Розділ 3. Дослідження практики психологічних технік в процесі соціально-педагогічного консультування.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Програма емпіричного дослідження рівня професійної обізнаності щодо застосування психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Результати емпіричного дослідження рівня обізнаності щодо застосування психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Програма спецкурсу «Використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування» ..	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до 3 розділу:	Ошибка! Закладка не определена.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:.....	11
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

Вступ

Сучасний стан соціально-економічного розвитку українського суспільства обумовив низку проблем у соціальних відносинах, зміну стереотипів життєдіяльності, невизначеність перспектив, зниження загальнокультурного рівня підростаючого покоління, дефіцит сприятливого соціального середовища для виховання дітей та молоді. Вирішення зазначених проблем потребують системного втручання в ці процеси соціальних педагогів, професійна діяльність яких реалізується у сфері допомоги людям. Соціально-педагогічна діяльність орієнтована на створення сприятливих умов соціалізації, сприяння всебічному розвитку особистості та задоволення її соціокультурних потреб, а також на допомогу особистості у вирішенні життєвих проблем та відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності. Одним із провідних видів професійної діяльності соціального педагога є консультування. В консультуванні ми стикаємося насамперед з людьми, що зазнають труднощі в повсякденному житті. Спектр проблем справді широкий: труднощі на роботі (незадоволеність роботою, конфлікти з колегами і керівниками, можливість звільнення), невлаштованість особистого життя і негаразди в сім'ї, погана успішність у школі, брак впевненості в собі і самоповаги, болісні коливання в прийнятті рішень, труднощі в зав'язуванні і підтримці міжособистісних відносин і т. п.

При наданні консультацій соціальні педагоги керуються такими законодавчими актами: Закон України "Про соціальні послуги" – цей Закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги та Наказ Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу, який визначає порядок застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу на особу.

Специфіку соціально-педагогічного консультування розглядали такі вчені як: Л. М. Шипіцина (розглядала деякі аспекти консультування розумово відсталих дітей), Т. І. Андрєєва (висвітлювала основні аспекти консультування соціального-педагога), І. В. Дубровіна (досліджувала особливості ведення бесіди з неповнолітніми), та ін.

Використання основних технік під час консультування розглядали: Г. С. Абрамова (висвітлювала основні аспекти консультування практичним психологом), Г. В. Бурменська (досліджувала особливості роботи психолога з школярами), А. Г. Рузька (розглядала основні прийоми психологічного консультування) та ін.

Хоча проблему використання психологічних технік під час соціально-педагогічного консультування вже досліджували, але не всі аспекти були висвітлені повністю, що зумовило вибір теми: «Психологічні техніки соціально-педагогічного консультування»

Предметом дослідження психологічні техніки.

Об'єктом дослідження є особливості використання психологічних технік у соціально-педагогічному консультуванні.

Завдання:

1. Проаналізувати сутність, принципи, підходи, види і функції, методи соціально-педагогічного консультування.
2. Розкрити поняття «психологічні техніки», та визначити особливості їх використання
3. Дослідити особливості використання психологічних технік у соціально-педагогічному консультуванні.
4. Розробити спецкурс: «Використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування».

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження ми використали аналіз науково-педагогічних джерел, узагальнення, порівняння, систематизацію, опитування, статистичні методи кількісної та якісної обробки отриманих результатів.

Експериментальна база дослідження: дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі опитаних соціальних педагогів ЗОШ м. Житомира та консультантів Телефону Довіри ЖДУ ім. І. Франка.

Теоретичне значення дослідження: узагальнено і систематизовано наукові дослідження про сутність та специфіку використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування.

Практичне значення дослідження: розроблено спецкурс для консультантів Телефону Довіри «Використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування».

Апробація роботи. Результати дослідження опубліковані у збірнику наукових праць: «Актуальні проблеми соціальної сфери: 3-й випуск» ст. 86-87

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (94 найменування). Робота викладена на сторінках 94 друкованого тексту та 9 сторінках додатків.

Загальні висновки

1. Проаналізувавши наукову літератури нами було визначено, що соціально-педагогічна робота соціального педагога має подібність до діяльності психолога, лікаря, юриста. Але основною відмінністю взаємодії соціального педагога і клієнта є те, що при спілкуванні домінують суб'єкт-суб'єктні стосунки, які носять доброзичливий характер, при яких клієнт зберігає право на прийняття рішення. Тобто соціально-педагогічна діяльність спрямовується на допомогу клієнтові у розв'язанні його проблеми. При цьому соціальний педагог виконує роль радника, аніматора, психотерапевта, конфліктолога. Оскільки у соціальній практиці він спілкується з клієнтом, тому завжди надає консультативну допомогу. Однак консультація соціального педагога відрізняється від консультації психолога і медика, тому носить назву соціально-педагогічна консультація.

Консультування є одним із напрямів роботи, у процесі якого допомагає клієнтові проаналізувати і зрозуміти сутність його важкої життєвої ситуації і запропонувати різноманітні варіанти, які можуть бути використані для розв'язання проблеми. За змістом соціально-педагогічне консультування - це технологія надання соціально-педагогічної допомоги шляхом цілеспрямованого інформаційного впливу на людину чи групу людей з метою відновлення і оптимізації соціальних функцій, розробки соціальних норм спілкування.

Допомога клієнтові здійснюється тоді, коли клієнт сам прийшов до спеціаліста із своєю проблемою, тобто проблема уже існує, її потрібно уточнити, осмислити, знайти засоби для її розв'язання. Допомогти в такий момент може консультація, яку проводить фахівець. За своєю формою і методами консультація - це взаємодія між двома або декількома людьми, у ході якої консультант передає спеціальні знання і відповідну інформацію клієнту.

Соціально-педагогічне консультування виконує різні функції: - надання порад та рекомендацій; - надання підтримки щодо прийняття рішення та розв'язання проблеми; - надання інформації, необхідної для прийняття рішення. У залежності від названих функцій існують різні види консультування: психотерапевтичне, педагогічне, організаційне, інформаційне.

У соціально-педагогічній діяльності сутність інформаційного консультування полягає в інформуванні об'єктів соціально-педагогічної допомоги про шляхи і засоби вирішення тих проблем, з якими вони звертаються до спеціальних установ.

Видами консультативної допомоги є контактне консультування, яке відбувається безпосередньо з клієнтом і дистанційне або заочне, яке передбачає спілкування з клієнтом телефоном чи засобом листування.

Найбільш ефективними методами і засобами соціально-педагогічного консультування є: регламентування, нормування, інструктування, приклад, наслідування, заохочення, переконання, критика, інформування, перегляд і аналіз відео- та аудіо-записів, творчих робіт, ситуацій, написання сценарію вирішення проблеми, рольова гра та ін. Зокрема інформування передбачає передачу інформації без оцінки клієнта, без урахування особливостей клієнта, але з урахуванням особливостей його проблеми. Тому потрібно надавати інформацію так, щоб клієнт якомога повніше усвідомив найважливіші аспекти й окремі деталі тієї інформації, яка йому необхідна з приводу звернення. Інформування передбачає виділення головного, посилення на нормативні документи авторитетних осіб, свідчення інших людей тощо.

2. Консультант повинен усвідомлювати наявність певних перешкод (бар'єрів) у сприйнятті інформації безпосередньо під час консультування. Ці перешкоди умовно можна розділити на три групи: фізичні, соціально-психологічні, особистісні. Найчастіше бар'єрами можуть стати: непристосоване приміщення, відволікання консультанта (телефонні дзвінки,

виклики керівництва тощо), власні дії (перебирання речей, погляди на комп'ютер та інші), зосередження на інших речах (одязі та зовнішності клієнта ...), сенсорні та інтелектуальні обмеження (поганий слух тощо), обговорення інформації з іншими людьми, які можуть бути некомпетентними тощо. Такі бар'єри можуть призвести до викривлення інформації і втрати її первісного значення.

Для подолання цих перешкод необхідно використовувати певні психологічні техніки. Проаналізувавши наукову літературу ми виявили, що психологічна техніка це – комплекс спеціальних процедур, які застосовуються консультантом у процесі консультування для виконання певних консультативних цілей.

Під процедурами в консультуванні прийнято розуміти групи прийомів ведення спеціалістом клієнта, об'єднані за цільовим призначенням, з допомогою яких вирішується одне із завдань того чи іншого етапу. Тобто від продуманості процедур психологічного консультування безпосередньо залежить його результат. Хоча, деякі вчені вважають, що модель, процедури і техніки, допомагають лише краще зрозуміти, як відбувається конкретний консультативний процес.

Кожній процедурі відповідають певні техніки – спеціальні прийоми, що застосовуються консультантом для вирішення завдань процедур на кожному із цих етапів психологічного консультування. Хоча, та чи інша техніка може бути доречною і в інших процедурах й етапах консультативної взаємодії. Таким чином, під технікою психологічного консультування розуміють спеціальні прийоми, які психолог-консультант, діючи у межах тих чи інших процедур консультування, використовує для наповнення цих процедур на кожному із етапів психологічного консультування. Техніка психологічного консультування може бути універсальною, тобто такою, що однаково може застосовуватися на кожному етапі психологічного консультування, та специфічною, тобто такою, що підходить для того або іншого етапу, певної процедури етапу психологічного консультування. Також техніки умовно

поділяють на класичні та інноваційні. Відомо, що класичні психологічні техніки мають на меті подолання психологічних бар'єрів і комплексів, які перешкоджають нормальному спілкуванню з людьми. І використовуючи їх консультант покращує консультативний процес, проте інноваційні психологічні техніки, у свою чергу, за визначенням Мирослави Мирославівни Філоненко, це ті психологічні техніки які дозволяють більш комплексно оцінити проблему з якою звернувся клієнт й відповідно швидше і якісніше вирішити його проблему. Наприклад, техніки відображення почуттів, техніка мовчання тощо.

3. Нами було проведене дослідження на основі його результатів, можна узагальнити, що більшість респондентів знають правильне визначення поняття «Психологічна техніка». Що означає, що респонденти мають можливість використовувати психологічні техніки на власній практиці. Проте якщо опитані соціальні педагоги практикують використання психологічних технік під час своїх консультацій, то опитані консультанти Телефону Довіри якщо і використовують психологічні техніки, то користуються лише класичним варіантом технік. Що можна пояснити відсутністю достатньої бази знань про інноваційні психологічні техніки та методів їх використання. Що, в свою чергу зумовило необхідність створення спецкурсу для консультантів Телефону Довіри «Використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування»

4. На основі проаналізованих даних, був створений спецкурс «Використання психологічних технік у процесі соціально-педагогічного консультування» який розглядає психологічні техніки – як засіб покращення консультативного процесу.

Мета спецкурсу: комплексне поліпшення знань про використання психологічних технік в процесі соціально-педагогічного консультування консультантів Телефону Довіри. Впровадження інноваційних технік в роботу консультантів ТД.

Мета спецкурсу реалізуватиметься у його завданнях:

- моделювання соціально-педагогічних ситуацій в процесі консультативної роботи, у яких необхідне використання психологічних технік;
- застосування соціально-педагогічного тренінгу з метою розвитку вмінь і навичок використання психологічних технік;
- практичні заняття-тренінги, щодо використання психологічних технік;

Необхідний, щоб запозичити позитивний досвід психологів та психотерапевтів, із одночасною адаптацією його до роботи консультантів ТД, він дасть можливість підвищити ефективність консультацій.

Список використаних джерел:

1. Абрамова Г.С. Психологічне консультування: Теорія і досвід: Учеб. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Г.С. Абрамова. – М.: Изд. центр "Академія", 2000. – 380 с.
2. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Ю. Е. Алешина. – М.: Независимая фирма "Класс", 1999. – 208 с.
3. Алёшина Ю. Е. Отношения к себе и отношения к другому / Ю. Е. Алёшина, Л. Я. Гофман. – М.: Вести Моск. ун-та. Серия "Психология", 1981.- №4.
4. Алешина Ю. Е. Социально-психологические исследовательские приемы супружеских отношений: Спецпрактикум по социальной психологии / Ю. Е. Алешина, Л. Я. Гозман, Е. М. Дубовская. – М: Независимая фирма "Класс", 1987. – 405 с.
5. Алешина Ю. Е. Спецпрактикум по социальной психологии: семейное и индивидуальное консультирование / Алешина Ю. Е., Данилин К. Э., Дубовская Е.М. – М: Независимая фирма "Класс", 1989. – 386 с.
6. Алешина Ю. Е. Психологическая компетентность пропагандиста. Библиотечка психологии общения / Алешина Ю. Е., Петровская Л. А. – М: Независимая фирма "Класс", 1989. – 230 с.
7. Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – М. : Аспект пресс, 1980. – 420 с.
8. Архипова С. П. Методи та технології роботи соціального педагога / Автори-уклад. : С. П. Архипова, Г. Я. Майборода, О. В. Тютюнник. навч. посіб. – К. : Видавничий дім „Слово”, 2011. – 396 с.

9. Аюрзанаев О. И. Теория психологического комплекса: Перечитывая Альфреда Адлера / О. И. Аюрзанаев // Психология и соционика межличностных отношений. – 2007. – № 9. – С. 27–33.
10. Байдарова О. О. Рефлексивне забезпечення соціального втручання в соціальній роботі : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 / О. О. Байдарова. – К., 2009. – 200 с.
11. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях / О.В. Безпалько – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 234 с.
12. Богданова І.М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / І.М. Богданова. – К. : «Знання», 2008. – 343 с
13. Болотова А. К. Методы диагностики развития личности // Прикладная психология / А. К. Болотова, И. В. Макарова. – М., 2002.– Ч. 2, гл. 4.– С. 226– 268.
14. Болотова А. К. Психологическое консультирование, психотерапия и коррекционная работа в практической психологии // Прикладная психология / А. К. Болотова, И. В. Макарова. – М., 2002.– Ч. 3.– С. 306– 364.
15. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А. Ф. Бондаренко. – К. : Освіта України, 2007. – 336 с.
16. Буленко Т. В. Діагностика особистості в практичній діяльності психолога / Т. В. Буленко, М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко. – Луцьк : [б. в.], 1996. – 312 с.
17. Бурнард Ф. Тренинг навыков консультирования / Ф. Бурнард. – СПб. : Питер, 2002. – 254 с.
18. Васьківська С. Психологічний запит клієнта / С. Васьківська // Психолог. – 2007. – Січ. (№ 4). – С. 17–18. – (Психологічне консультування).
19. Василькова Ю.В. Методика и опыт работы социального педагога / Ю.В. Василькова. – М. : 2001. – 160 с.
20. Василькова Ю.В. Социальная педагогика / Ю.В. Василькова, Т.А. Василькова – М. : Видавничий центр «Академія», 1999. – 440 с.

21. Видишко Н. В. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у коледжах Канади : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Н. В. Видишко. – Вінниця, 2010. – 20 с.
22. Галагузова М.А. Соціальна педагогіка / М.А. Галагузова. – М. : вид. центр «ВЛАДОС», 2000. – 390 с.
23. Грабовенко Н. В. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що виховують дітей з обмеженими фізичними можливостями, в умовах реабілітаційного центру : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / Н. В. Грабовенко. – К., 2008. – 180 с.
24. Глэддинг С. Психологическое консультирование / Сэмюэль Глэддинг ; гл. ред. Е Строганова. – СПб. : Питер, 2002. – 400 с.
25. Гулина М. А. Терапевтична й консультативна психологія / М. А. Гулина. – а СПб.: Изд-во "Мова", 2001. – 140 с.
26. Джордж Р. Консультування: теорія і практика / Джордж Р., Крістіану Т. – М.: Изд-во Ексмо, 2002. – 253 с.
27. Дєдов Є. Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до менеджменту в соціальній роботі : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / Є. Г. Дєдов. – Луганськ, 2009. – 360 с.
28. Дубровіна І.В. Шкільна психологічна служба / І.В. Дубровіна – К. : Педагогіка, 1991. – 232 с.
29. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / Завацька Л. М. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
30. Кулікова А. Є. Підготовка соціальних працівників до роботи з дітьми та молоддю у вищих навчальних закладах Швеції : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / А. Є. Кулікова. – Луганськ, 2009. – 250 с.
31. Кузнецова Л. П. Основні технології соціальної роботи / Л. П. Кузнецова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2002. – 392 с.

32. Карвасарский Б. Д. Психотерапия / Б. Д. Карвасарский. – М. : «Академія», 1985. – 150 с.
33. Кочюнас Р. Н. Основы психологического консультирования / Р. Н. Кочюнас. – М. : «Академічний проект», 1999. – 170 с.
34. Кочунас Р. Н. Основы психологического консультирования : Пер. с литовского / Р. Н. Кочунас. – М. : Академический проект, 1999. – 240 с.
35. Курбатова В.И. Социальная работа / В.И. Курбатова. – Ростов н/Д. : «Фенікс», 1999. – 480 с.
36. Линде Н. Д. Коррекция эмоциональной зависимости с помощью метода эмоционально-образной терапии / Н. Д. Линде // Вопр. психологии. – 2007. – № 5. – С. 170–179.
37. Лісова О. С. Психологія суїцидальної поведінки / О. С. Лісова. – Чернівці : АНТ Лтд, 2004. – 233 с.
38. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – К. : Каравела, 2009. – 368 с.
39. Мацковский М. С. Социология семьи: проблемы теории, методологии и методики / М. С. Мацковский. – М. : «Наука», 1989. – 236 с.
40. Морозов С. М. Психодіагностика. Тести. Методика та практика застосування / С. М. Морозов, Л. В. Музиченко, А. В. Тімакова. – К. : Главник, 2004. – 221 с.
41. Мей Р. Искусство психологического консультирования. Как давать и обретать духовное здоровье / Ролло Мэй ; пер. с англ. М. Будыниной, Г. Примочкиной. – М. : Апрель Пресс : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 172 с.
42. Мигич П. П. Как проводить деловую беседу / П. П. Мигич – М. : Вид-во ТРТУ, 1984. – 120 с.
43. Немов Р. С. Психологическое консультирование : учеб. для студ. вузов / Р. С. Немов. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 394 с.
44. Никитина Н. И. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособ. [для студ. пед. училищ и колледжей, обучающихся по

- специальности «соц. педагогика»] / Н. И. Никитина, М. Ф. Глухова. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – 179 с.
45. Ніколаєва В. І. Соціально-педагогічна реабілітація підлітків із сімей груп ризику в центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 /В. І. Ніколаєва. – Луганськ, 2009. – 300 с.
46. Ольгович О. В. Підготовка соціальних працівників до роботи з біженцями у вищих навчальних закладах США та Канади : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / О. В. Ольгович. – Тернопіль, 2008. – 220 с.
47. Пахальян В.Э. Психологическое консультирование: учебное пособие / В.Э.Пахальян. – СПб. : Питер, 2008. – 256 с.
48. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли других по их жестам / А. Пиз. – Нижний Новгород : Ай Кью, 1992. – 158 с.
49. Петрушин С.В. Мастерская психологического консультирования. – М., 2003.
50. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики / С. А. Поліщук. – К. : Унів. кн., 2009. – 440 с.
51. Профессиональная позиция психолога-консультанта. Профессиональная психологическая помощь и другие возможности получить психологическую поддержку // Журн. практического психолога. – 2006. – № 4. – С. 7–14.
52. Профессиональные качества и этические принципы консультанта // Журн. практического психолога. – 2006. – № 4. – С. 27–29.
53. Психодиагностика и психокоррекция / под ред А.А. Александрова. – СПб. : Питер, 2008. – 384 с.
54. Психологическое консультирование // Детская практическая психология / под ред. Т. И. Марцинковской. – М., 2001. – С. 37–40.

55. Психологическое консультирование и психотерапия / Айви А. Е. [и др.]. – М. : Вопр. психологии, 2004. – 216 с. – (Б-ка журнала «Вопросы психологии»).
56. Психологическое консультирование. Практическое руководство./ [Ред.-сост. Д.Я. Райгородский] – Самара: Изд-во «Бахрах-М», 2011. – 824 с.
57. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред Б. Д. Карвасарского. – СПб. : Питер-Юг, 2004. – 672 с.
58. Раковская Г. Н. Социально-педагогические условия развития доверительного взаимодействия субъектов консультирования: дис ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Раковская Галина Николаевна. – Оренбург, 2000. – 138 с.
59. Рябченко В. Психологічна консультація. Інформація про роботу з очною, заочною та дистанційною формами проведення / В. Рябченко // Психолог.– 2007. – Квіт. (№ 13/15). – С. 71–73.
60. Сила Т. І. Соціально-психологічні особливості професійної інтеракції у соціальній роботі : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 / Т. І. Сила. – К., 2007. – 250 с.
61. Семигіна Т.В. Введення в соціальну роботу: Навч. посіб. / Т.В. Семигіна, І.М. Грига [та ін.] – К. : «Фенікс», 2001. – 160 с.
62. Скребець В. О. Основи психодіагностики / В. О. Скребець. – К. : Слово, 2003. – 192 с.
63. Собченко О. М. Вплив психологічних засобів на пост травматичні розлади рятувальників в період реадaptaції / О. М. Собченко // Вісник / Київ. міжнар. ун-т ; голов. ред. Піроженко Т. О. – К., 2006. – С. 148–154.– (Психологічні науки ; вип. 8).
64. Солошенко Д. В. Экстренная психологическая помощь: Консультирование / Д. В. Солошенко // Практ. психологія та соц. робота. – 2002.– № 9/10.– С. 17–38.

65. Сорочинська В.С. Організація роботи соціального педагога : навч. пос. / В.С. Сорочинська. – К. : Кондор, 2005. – 198 с.
66. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / І.Д. Зверева. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 336 с.
67. Телятнікова М. Н. Применение психодрамы для психокоррекционной работы с умственно отсталыми подростками / М. Н. Телятнікова // Журн. практ. психолога. – 2006. – № 2. – С. 134–145.
68. Терницька С. В. Соціально-педагогічні умови взаємодії державних і громадських організацій з профілактики ВІЛ/СНІДу серед учнівської молоді : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / С. В. Терницька. – К., 2009. – 350 с.
69. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики / Л. Г. Терлецька. – К. : Главник, 2006. – 144 с.
70. Тюття Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика / Л.Т. Тюття, І. Б. Іванова – К. : Знання, 2008. – 504 с.
71. Федій О.А. Естетотерапія. навч. пос. / О.А. Федій – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 318 с.
72. Федоренко Р.П. Практикум з психологічного консультування: Навчально-методичний посібник. – Луцьк: —Вежа, 2005.— 105 с.
73. Федоренко Р.П. Психологія молоді сім'ї та сімейна криза: монографія. – Луцьк: „Вежа”, 2007.— 195с.
74. Федоренко Р.П. Психодіагностична практика в клініці: Навчально-методичний посібник. – Луцьк: —Вежа, 2010.— 234 с.
75. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. - Луцьк: —Вежа, 2011.— 234 с.
76. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підруч. / М.М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
77. Царенко Л. Наративне консультування як текст / Л. Царенко // Соц. педагог. – 2007. – Груд. (№ 12). – С. 8–13.

- 78.Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб. / І. М. Цимбалюк. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Професіонал, 2007. – 544 с.
- 79.Червинская К. Р. Медицинская психодиагностика и инженерия знаний / К. Р. Червинская, О. Ю. Щелкова. – СПб. : Ювента ; М. : Академия, 2002. – 618 с.
- 80.Шакурова М.В. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособ. / М.В. Шакурова. – М. : Издательский центр "Академия", 2004. – 272 с.
81. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник / В.М. Шахрай. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
82. Шевців З.М. Формування професійних умінь у майбутніх педагогів : навч.пос. / З.М. Шевців. – Рівне : РДПІ,1997. – 100 с.
83. Шептенко П.А. Методика и технология работы социального педагога / П.А. Шептенко, Воронина Г.А. – М. : «Академія», 2001. – 280 с.
- 84.Шмырєва О. И. Психологическая модель преодоления эмоционального неблагополучия в подростковом возрасте / О. И. Шмырєва // Мир психологии. – 2007. – № 1. – С. 240–245.
- 85.Bird B. Talking with Patients, 2nd Ed. Philadelphia: J. B. Lippincott Company, 1973.
- 86.Bäckman Guy Studien zu vergleichender Sozialpädagogik und internationaler Sozialarbeit und Sozialpolitik / Guy Bäckman // The Globalisation of World Politics. – Oxford and New York: Oxford University Press, 2001. – pp. 356 – 383. – Режим доступу : <http://www.worldcat.org/title/health-wellness-and-social-policy-essays-in-honour-of-guy-backman/oclc/656394998>. – Назва з екрану.
- 87.George R. L., Cristiani T. S. Counseling: Theory and Practice, 3rd Ed. Englewood Cliffs. N. J.: Prentice Hall, 1990.
- 88.Kornbeck Jacob Social Pedagogy for the Entire Lifespan / Jacob Kornbeck// The Globalisation of World Politics. – Oxford : Oxford University Press, 2001.

- pp. 356 – 383. – Режим доступу : <http://www.worldcat.org/title/health-wellness-and-social-policy-essays-in-honour-of-guy-backman/oclc/656394998>.
– Назва з екрану.
- 89.Kociunas R. Asmenybes tyrimo paslatys psichosomatineje medicinoje // *Psichologija*, 1985. Nr. 4. P. 117-132.
- 90.Kánská M. Social Pedagogy and Counseling Graduates in the Process of Learning Professional Role / M. Kánská. – The Department of Educational Sciences. : Queen's University Belfast, 2012. – 200 с.
- 91.Thompson James D. Organizations in action : social science bases of administrative theory / James D. Thompson. – New Brunswick : Transaction Published, 2003. – 192 p. – Режим доступу : <http://www.jstor.org/discover/10.2307/3556682?uid=3739232&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21101588653797>. – Назва з екрану.
- 92.Linden Ronald H. Norms and nannies: the impact in school / Ronald Haly Linden. – Lanham : Rowman & Littlefield, 2002. – 404 p. – Режим доступу : <https://rowman.com/isbn/0742516032>. – Назва з екрану.
- 93.Destremau Blandine «Analysis and comparison of social protection systems in the school: Elements of typology and method» / B. Destremau. – New york : IMPACT Network working paper. – Режим доступу : http://www.reseau-impact.org/IMG/pdf/4.Social_protection_Eng.pdf. – Назва з екрану.
- 94.Yalom I. Existential Psychotherapy. N. Y.: Basic Books, 1980.